

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди

Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1965 ч.
АПРЕЛЬ
20
ВТОРНИК
92 (6111).

Өртөз 2 көп.

Совет-моол найыралдың митингизи

Моол Арат Республиканың партия-казак төлөөлөрүнүн Совет Эвилелинде чоруп турары-биле холбаштыр дүүн Москва, Кремльдин Улуг ордузунга совет-моол найыралдың митингизи болган.

МАРП ТК-ның Бирги секретары, МАР-ның Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Ю. Цеденбал баштаан МАР-ның төлөөлөрүнүн кижигүнери болгаш оларын-биле кады Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын база Совет казактын удуртукчулары президиумга көстүп келирге митингиниң киржикчилери динмиттиг, үргүлчүлөдиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

СЭКП-ның Москва хооркомунун бирги секретары Н. Г. Егорчев митингини айткан.

Куйбышев аттыг электровоздун слесарь-монтажиги, коммунист куш-ажылдың шалыпчызы А. Г. Широков, Күрүн шаанналынын лауреады, ССРЭ-нин улусунун артизи, Моолдун Куш-ажылчы кызыл туку орден-биле шааннаттырган Л. Н. Свердлин, демир орук транспортуун Москвада инженерлер институтунун студентизи Дина Поликарпова олар акы-дунма моол улуска совет кижилерин найыралын изиг сагыш-сеткилин боттарыны чугааларына илергейлээр.

Митингге СЭКП ТК-ның Президиум кижигүну, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин, МАРП ТК-ның Бирги секретары, МАР-ның Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Ю. Цеденбал олар чүве чугаалаан. (СЭТА).

АЖЫЛ-ЧОРУДУЛГАНЫҢ ЧАНГЫС-ЭВИ БОЛГАШ СЫРЫЙ КАТТЫЖЫШКЫНЫ КУШТЕЛДИРЕРИ ЭРГЕЖОК ЧУГУЛА

СЭКП ТК-ның база Совет казактын чалаанын баураар Вьетнамның Ажылчы чоннар партиязынын ТК-ның Бирги секретары Ле Зуан баштаан Вьетнамның Демократтыг Республикасынын партия-казак төлөөлери найыралдың аян-чорун кылып, апрель 10-дан 17-ге чедир Совет Эвилелинде чоруп турган.

ВДР-ге удуз АКШ-тың агрессии хөдөлүшкүннениң болгаш Мурнуу Вьетнамда америк чепсектиг холгаарлаашкынын түңнелинде Инди-кылаттын районуна тургустунган байдалдың дугайында санал-оңаларың солдугаа Москвага ВДР-нин партия-казак төлөөлөрүнүн чоруп турган үзинде болтуулан.

Беселаларга совет талалдан СЭКП ТК-ның Бирги секретары Л. И. Брежнев, СЭКП ТК-ның Президиум кижигүну, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин, СЭКП ТК-ның Президиум кижигүну, СЭКП ТК-ның секретары Н. В. Подгорный, СЭКП ТК-ның кижигүну, СЭКП ТК-ның секретары Ю. В. Андропов, СЭКП ТК-ның кижигүну, ССРЭ-нин Даштыкы херектер министри А. А. Громыко, СЭКП ТК-ның кижигүну, ССРЭ-нин камгалаа министри Р. Я. Малиновский, СЭКП ТК-ның кижигүну, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин даштыкы экономиктиг харылдаалар талазы-биле Күрүн комитетинин даргазы С. А. Скачков олар киришкен.

Беселаларга вьетнам талалдан ВАП ТК-ның Бирги секретары Ле Зуан, ВАП ТК-ның Политбюро кижигүну, ВДР-нин премьер-министринин орадакчызы болгаш камгалаа министри Во Нгуен Зиап, ВАП ТК-ның Политбюро кижигүну, премьер-министринин орадакчызы болгаш даштыкы херектер министри Нгуен Зуи Чин олар киришкен.

Инди-кылаттын районуна америк империализмниң дээрбечи хөдөлүшкүннениң, Мурнуу Вьетнамның хостагаа ынакшылыг удузунга удуз угландырган чепсектиг интервенцияны, ВДР-ге агрессиянын ажык үүлгедилерин болгаш дээрбечи хостаагышкынын СЭКП ТК, Совет казак болгаш ВАП ТК, ВДР-ниң казак шиптирлери бору шаап турар дээрзин Динналыкта чугаалаан. Вьетнамда АКШ-тың агрессии хөдөлүшкүннени чүткө Мурнуу-Чоон Азияда тайымга ай-

Совет-вьетнам кады кылган дыңнадыг

ылым тургузуп турар авес, харын база бүгү делегейге дүшкүрүтүп чорутуп күштелдирип, бүгү делегейниң улустарына аар уржуктарын шериг үскүдөшкүннениң аймылын үлгүлөтүп турар.

Америк агрессорларга удуз маадырлыг, чөптүг демиселди чорудуп турар Вьетнамның улусу-биле акы-дунма ап-сеткил каттыжтырылганы СЭКП ТК, Совет казак, бүгү совет улус илергейлеп турар.

Акы-дунма совет улуска, СЭКП-ге болгаш ССРЭ-нин, казак оларын акы-дунма болгаш интернационалчы улус дөткөмчөү база дузаламчызы дөш вьетнам улустун, Вьетнамның Ажылчы чоннар партиязынын болгаш ВДР-ниң казак ханы өөрүп четтиришкенин ВДР-ниң партия-казак төлөөлери илергейлеп турар. Америк империализмниң агрессияны удузлашкынын хей сангыч митингилериниң болгаш хуралдарына, агрессорларга удуз вьетнам акы-дунмалары-биле кады тулчуру-биле эки-турачылар кылдыр чорудурунга күзөлдүн илергейлеп турар совет ажылчы чоннарын чугааларында илерөөн совет улустун ол доктаамал дөткөмчөү вьетнам улусу база улусу-биле үнелер көрүп турар.

Бир авес АКШ-тың ВДР-ге удуз агрессияны күштели бээр апаар болза, эргежок чугула таварылгада, ВДР-ниң казактын дилден баураар, вьетнам улустун чөптүг херээ дөш ВДР-ниң социалисттик чаалап алышкынынын камгалаар дөш бөрүп тулчуру күзөлдүн илереткен совет камаатчыларын Вьетнамда чорудуп Совет казак чөптүгээр апаар деп, Диннадыкта айткан.

Мурнуу Вьетнамның улусунун тура-соруунун болгаш күзөлдүн баураар илереткенин, оң карачыгыс дүтүм баураар төлөөлөкчизи болза Хосталганың национал фронтуну болур

деп, СЭКП ТК, Совет казак болгаш ВАП ТК-ны база ВДР-ниң казак санап турар. Мурнуу Вьетнамның хостаагышкынын национал фронтунун ТК-ынын март 22-ге делегейди Совет Эвилелинде чүтүлдү деп көргөн болгаш дөткөмчөү, чугаала-жышкынынын чорудуугаа дөткөмчөү.

Вьетнамда байдал-биле холбаштыр АКШ-тың президентизмниң чоокта чаагы делегейди боттарынын канчаар көрүп турарын ССРЭ-ниң болгаш ВДР-ниң талазы чугаалаан. АКШ мурнуку хөвөөр ВДР-ге удуз агрессиянын үлгедилерин калбартырып, Мурнуу Вьетнамның улусунга удуз дайыннын улам ылай калбартырып улаамышкынын кылып турар болгаш вьетнам айтканын тайбын шиптирлери оруктарын дилеп тыварычче чүтүкөйи турар дээрзин ол делегей көргүзүп турар.

Вьетнам айтканын шиптирлээр төлөө, АКШ-тың ВДР-ге удуз агрессии хөдөлүшкүннениң доп-лоран соксаткан турар ужурут, Вьетнамда удуз агрессиянын болгаш ВДР-ниң деис-кариция чөткө-бүрүп турар чорунче база тускай доганаашкынычче семөөшкенин соксар ужурут дээрзин Совет Эвилели биле ВДР чангыс ап-сеткилдиг болуп турар. Вьетнамның тайбын каттыжтырыны чөдүр уде Вьетнамда удуз-жулгаларын баураар Вьетнамның ийи кезектери өскө чурт-тар-биле шериг эвилелери чок турары, болуңу деис-кари-ринге даштыкы шериг баазалары болгаш даштыкы шериг ал-банынгалары чок турары эргежок чугула. Мурнуу Вьетнамның херээ хосталганың национал фронтунун программаның үндөйлөш, оң боду шиптирлээр турар ужурут.

Лаостун болгаш Камбоджанын херектеринге АКШ-тың соксавийн турар холгаарлаашкыны-биле холбаштыр ол чурт-тарда байдалга хамаарышкан айтканын талазы-биле санал-оңалар солдугаа база-ла болган.

ВДР-нин камгалаар аргалын быжыглар талазы-биле хемчеглер дугайында айтканын чугаалап турар уде ВДР-ниң болгаш ССРЭ-ниң партия-казак төлөөлери болза ол айтканын талазы-биле мурнууда чөдиг алдынтан дүгү-жушкун баш удуз көрдүгүн хемчээли-биле болгаш көрүм-чүрүм-биле боттанып турарын таарынышкыны-биле дөткөмчөү. ВДР-ниң айык чок чорун болгаш тускай доганаашкынын камгалаары улаанган улам ылайы бажымнашкы дугайын СЭКП ТК, Совет казак болгаш ВАП ТК, ВДР-ниң казак дүгүрүп алган болгаш ол сорулгалар-биле чөптүг хемчеглерин дүгүрүп, АКШ-тың агрессиянын өйүр таварына эргежок чугула дузаламчыны ВДР-ге моон сонгаар-ла көргүзүргө белсенин Совет Эвилели дөткөмчөү.

Империализмниң күштер, улустарын хостаагышкыны чөптүгүн бээр дөш оларын орадакчышкыны илер-кейип турарын үзүндө социалисттик чурттарын, улустарын хостаагышкы болгаш хамаарышкы чөптүг дөш, империализмге база колониализмге удуз тургуп турар бүгү-ле ки-жилерниң хөдөлүшкүннениң чангыс эки болгаш сырый каттыжкынын казактызын чугаалап турар эргежок чугула болуп турар деп, ССРЭ-ниң болгаш ВДР-ниң партия-казак тө-лөөлөр оңалар дөткөмчөү.

Тайбын, улустарын хостаагышкы болгаш хамаарышкы чорун хандырынын эрге-ажыктарын удузуга болгаш, Совет Эвилели болгаш Вьетнамның Демократтыг Республика-ны Инди-кылаттын районуна АКШ-тың империализмниң аг-рессиянын чок кылыры-биле эргежок чугула хемчеглерин алырычче бүгү чурттарын казактарын болгаш улустарын кылгырып турар.

(СЭТА).

СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫ

„Носмос-65“
ужудушкунда

1965 чылдың апрель 17-де Совет Эвилелинде Чериң „Носмос-65“ деп кылмаал спутникниң эгел-диг салып удузугушкуну боттандырган. 1962 чылдың март 16-да СЭТА-ның чарлаан программаныңа дүштүр носмос делегени шиптирлери үргүлчүлөдиге со-рутаан эртем аппаратуразын спутникте иштине тургускан.

Спутникте орбитаже даразында параметрлер-биле үндүргөн:

- долганарының аге үези 89,8 минута;
- Чериң кырындаан эң ырак эртери (апогейге)—342 километр;
- Чериң кырындаан эң чоок эртери (перигейге)—210 кило-метр;
- орбитаның ийленчээ—65 гра-дус.

Спутникте эртем аппаратура-зында ачыла бар чүдүр: ме-гагерци 19,996 частотазына ажылдаар радиочастоталар; орбитаның адементилерин ыла-тып хемчээр элементизм; при-борларын болгаш эртем аппа-ратуразын ажылдап чорудурун дугайында мөдөөлөр Чериң даамчыларга радиотелеметри-кни система.

Спутникте тургускан аппара-тура чогулмалы ажылдап чо-руур. Таарыштырыла-саналга төвү кээп турар информациян ажылдап кылырын чорудуп турар.

СЭКП ТК-ның март Пленумунун шиптирлери казактын ажыл-ишчиле-ри удуз өөрүшкү, бедик көдүрүшкү-нүн-биле таныжып, ханын-биле өөрөмшөөн, боттарынын ажыл-хе-рээ-биле амыдыралга боттандырып турар. Барың-Хемчик районун „Барлык“ совхозунда партокм бол-гаш оң чер-терде партия аге ор-ганизациялар март Пленумунун ма-териалдарын ажылчы чоннарга та-ныштыраар, пропагандалар талазы-биле алаан ажылдарын кылган.

Баштай-ла Пленум материалдарын таныжып, чугаалап көр талазы-биле хуралдар, беселалардан та-нымда ажылчы агадэш, оң хөдир-лерин чорут калбартып, аян-бүрү аргаларын ажылдап турар. Пленум материалдарын пропагандалар та-лазы-биле партокмун ажылдап кылган планында солун болгаш чу-гула чүдүр тур уде авес, а до-ктаамал чорудар кылдыр көрдүгүн. Оларын совхозта партия органи-зацияны, профсоюзтар ажилдын комитети, комсомол организацияны агитаторларын, пропагандистерин болгаш өскө-даа активтерин ки-рилгези-биле боттандырып турар.

Төп Комитеттин март Плену-м болган соң дарый совхозтук ажыл-чынынын, көдө интеллигент-терин хуралдары сазыралар, бри-га-

Часкы медээлер

Үш хонук бурунгаар

„Сунпан“ совхозтук механизаторлары часын хову ажылдарынче үш хонук бурунгаар киргеш, 1500 гектар шөлдүк шыгын басырган. Илморт-төшкүн-биле чергелештир 140 га черни андарганнар. Шык басырыш-кынычче баштай киргеннерден тракторист Николай Сухаратов оңалар адап болур. Ол хүнде-ле бұдун чартын норманы күөсөдип турар. Ажыл-агынын өске механизаторлары база-ла шалыпчы амылдап эгелзіннер.

„Көк-Тей“ совхозтук ажил-ишчилери часын тарылганы чөдөшкүн-ниң чорудуп турар. Олар дүүн хүнге чедир 414 га черни андарганнар. Мурнакчы трактористер Жирнов, Лаптев, Уханов, Пожарин, Абрамов оларын күженишкенин кызымак амылынын түңнелинде 918 гектар шөлдүк шыгы басыртыган. Хүнде 6,3 га чер андарар нормазын 9—10 га чедирип турар штер хөй.

ТУРА ДУШПЕЙН

ЧЫРАА-БАЖЫ (Тел-фон-биле). Ажыл-агынын Ак-Хаяда, Да-гыр-Шениде, Улуг-Хову-да бригадаларында часкы ажил бо хүннерде улам шалкынчаан. Ме-ханизаторлар апрель 19-ка чедир 1702 га черни илморттеш, 523 гектарын андарганнар.

Мурнакчы тракторис-тер Каадыр-оол, Чы-бак-оол, Экер-оол олар хүнде 10—12 га черни андарып турарлар. Со-вхозтук ишчилери суг-аарылгаже улук кичээ-гейин салган. Кышкы үеде 423 га черни булук-таалдырып сугтарганнар. Сугарыкчы эвеналар бо казын 300 га шөлке а-бачы сугу бадырган. Олардан Чыраа-Бажы-да Семс-оолдун, Мак-зырыкчынын, Хорум-Дагла Чамыянын эве-нолары эки амылдап турар.

Барлыкчыларның харызы

СЭКП ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУНУ ШИПТИРЛЕРИН АМЫДЫРАЛГА!

агитаторлар үнүлөш, баштайгы бе-селаларын кылгалаан. Пленум материалдарын таныжып турарынын баштайгы үезинде эге-леш-ле „Барлык“ совхозтук ажыл-ишчилери партиянын болгаш казак-кы көдөз ажыл-агый талазы-биле ап турар хемчеглерин, бүгү совет улусу-биле бир дөмей, боттарынын амыдыралчы чугула херээ, сеткил-сагышка дүүшкен шиптир деп улуг өөрүшкү-биле хүлээп ап, ону амыдыралга боттандыра дөш ап чүтүлдүг ажылдар бедик күзөлдүн илергейлеп турарлар. Аксы-Барлык салбырада 28 1 хойжу бри-гаданың кижигүнери баштайгы та-

рында хойжу Д. Комбу мурнууда чүс төрүүр хойдан 100 хураган алыр дөш хүлээлгелер 110 хураган алыр кылдыр эде көргөн болгаш ам үеде чүс баш төрүүр хойга оңаш-тыр 106 хураган доруктуруп турар.

Коммунист куш-ажылдың деп бедик атты чөдип алган Бижиктиг-Хая сүт-бараан фермазына Пленум материалдарын танышканын база улуг көдүрүшкүнүг эртен. Фер-манын мурнакчы саанычлары Саа-Долгар олар хүлээлгелер улам бедик-кеш, биргиз 1300 кг сүт саар хү-лээлгелер 1600 чедир, ийгизин — 1200 кг хүлээлгелер 1500 чедир

Ногаажылар

Кара-Ден. Хөрзүнү чогууна нога-тарынчыга таарыччалыг чер. „Шек-пээр“ совхозтук Ден-Терезия сал-бырынын ногаажылары бо чылын алаа картофельди 30, ногаа культу-раларында капусаны 7, морковун 2, союуны 1 гектарга тарымаан. Ден-Терезиялар бо чер-ден шалган бээр кагай дүжүтүп ала келген. Дуржулгалык бригадир Ооржак Иманов Борбак-оол салбырын соторол абылазын бо чыл-биле дөрт чыл ажы удуз-туп, чыл бүрү бедик көргүзүлгелерни чөдип ап келген.

Бригада часкы тарылгада бүгү тала-биле бедик. Ногаа олурут шөлге төгөр 142 тонна өдөкти, 12

тонна минералдыг ченишчилелдер-ниң бир автомашыналыг, 14 кижы со-ставтыг хөдөөчелер эвеналар дамы-лап сөөрткеш, өдөкти изилер оза-лашканын, кара-хөрзүнү-түскэй эге-ресел-биле шипкир белектеринер, 359 парник оңаларынын 290-ны бе-ден. Ногаа тарыар шөлдүн 42 гек-тары сугаттыг. Чайгы үеде суга-рылганы узулгелдирбегинге таары-чалыг сугарылга бугазы баш удуз аштап, белектеринер.

Эш Борбак-оол бо ажылга мерге-жи, ажылдың организаттыг болу-рунче кол кичээлгелер улаандырып турар. Ажыл-агынын дугайында айтканы ол мынчаар таймлыр-лаар—капуста, помидор распада-

МЕХАНИЗАТОРЛАРЫНЫҢ ҮЛҮҮ

Улуг-Хем районда „УТКА 25“ ны-лы совхозтук Ак-Туурт салбырын-и механизаторлары эртен кылдыг кусту хову ажылдары доостурга техника септелгенине 15 кижы, кыш-кы үеде мал ажылчына ниятти-би-ле 26 кижы доктаамал ажылдап тур-ган.

Тракторлар болгаш көдөз ажыл-агый машиналарын септеринге тра-ктористер М. Ажы, Б. Суван, Б. Бу-рук, К. Доржу, Н. Даргай-оол, Ш. Даваа олар боттарына быжыг. Бүгү бөлен техниканы трактор-хову бригадаларынын тургаларында че-дирип алганнар. Ынчанга март 26-да шык басырышкынын эгелзін болгаш сөөлүг хүннерге чедир 1475 гектар черин илморттеш, 149 гектар черин лушенилзэн база 45 гектар черин андарганнар.

СЭКП ТК-ның март Пленумунун шиптирлеринге сорук кирген ме-ха-

ризине бекин мал чермелерин сөө-рткеш узулгелдир болгаш мал кызылгаашкынын бо чылын му-нукузулдан чөдөшкүннениң эртен.

Ам үеде хову тургаларына отту-лары-биле 37 кубометр кургак ыш-ты механизаторлар боттарынын кү-жү-биле белектер алган. Часкы та-рылгада белектер ажылдарын гра-фик-планда көрдүгүннелден 15 хову-бурунгаар дооскан болгаш хову ажылдарынын планын боттарынын ният хуралына чугаалашканнар. Бүгү бөлен техниканы трактор-хову бригадаларынын тургаларында че-дирип алганнар. Ынчанга март 26-да шык басырышкынын эгелзін болгаш сөөлүг хүннерге чедир 1475 гектар черин илморттеш, 149 гектар черин лушенилзэн база 45 гектар черин андарганнар.

СЭКП ТК-ның март Пленумунун шиптирлеринге сорук кирген ме-ха-

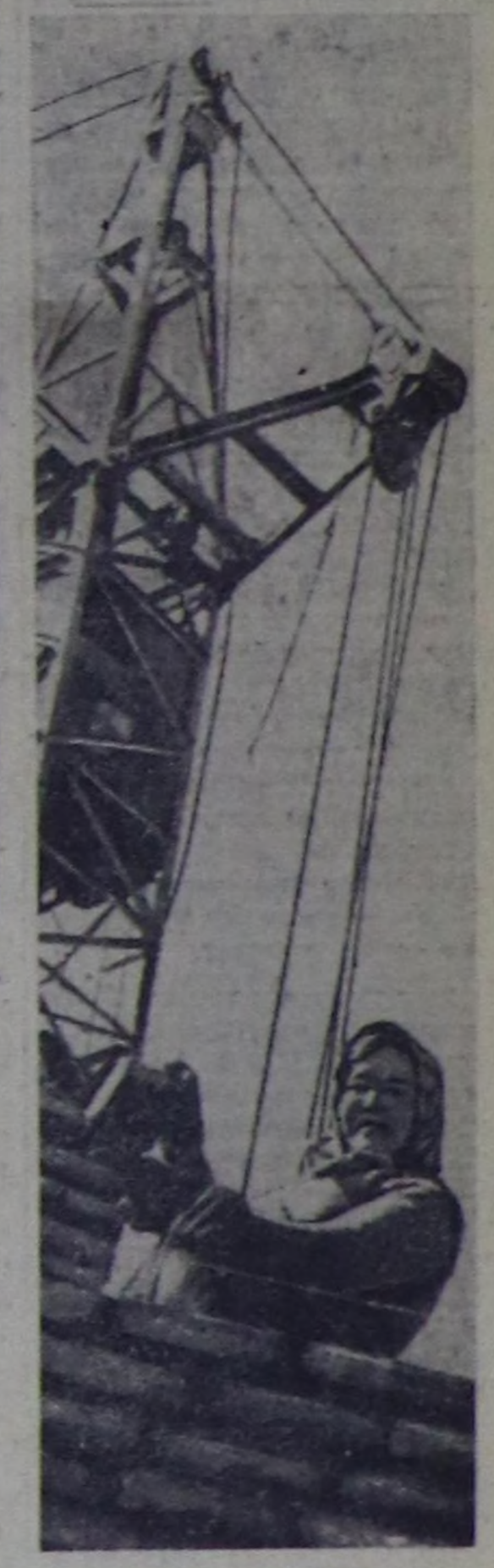
рын апрель 25-тен эгелеп парниктер-ге өстүрүп эгелээр, а чогуу шөлдө-ге олурутуп номуну 10-дан эге-лээр бис. Бо ажылда экине кыска хуусаада доозар сорулга-биле шко-ла-нын үстүкү класстарында 150 кире кижини боттарынын күжүлгелер кадар бис. Парниктерге өстүртүп үезинде сыын хөдүп эртер удуз бер-ген распадаар, казан ошу шөлдө-ге олуртуп турга кадар бээр мур-нуку чылдарын практикамында билдирген. Ам ону болууда-биле распадааны парниктерге улап эзерин бичи кызыралы агроном-биле су-мелештирбис.

„Шекпээр“ совхозтук бо салбы-рын ногаажылары бүгү улустун улуг байырлары Май 1-ге уткуштур бе-дик куш-ажылчы көдүрүшкүн-би-ле ажылдашканын, ногаа культу-ралардан бедик дүжүтүп өстүрүп алыр сорулганы салганнар.

Ак-Довуракта доктаамал хо-райын туудууда хайнышкыны-ның ажил чоруп турар. Юрий Рубцовтун удузтук комсомолчу-аныктарын бригадалар ам 48 аал ишти чурттаар дөри калт чурттага бажынын туулуп турар. Коммунист куш-ажылдын бри-гадазы деп бедик ат дөш де-мисежип турар бригада май бирээс алдар кылдыр алып планын 180 хуу күөсөдир деп хүлээлге алган.

ЧУРУКТА: Ю. Рубцовтун бри-гадазынын кижигүну Жуматий Анастасия чурттага бажынын хаанын салып турар.

Фото С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

ам-биле чөдир кылдынып турар чүдүр ам-даа хөй. Ырак черлерде болгаш тарымкы чурттап чорун чо-нуу ортузунга таймлыр ажык чо-гуур-биле калбарткан. Пленум ма-териалдарын таныштыраар талазы-биле баштайгы дүлүк үе эртин, арай оожумнаашкынын байдал илереп турар. Чамдык агитаторлар быжы-лаан үчүстөдүргө хаяа барып турар. Бир кол четпес чүдү—со-вхозтук көдөз ажыл-агый талазы-биле тускай эртемилеринин хүжүн бо чугула херекке ам-даа кошкак кириштерин турарында. Хары-на көдөз ажыл-агыйын тускай эр-темилерин ТК-ның март Плену-мунун материалдарын билдирген-биле таймлырлап, ажыл-агыйын му-рункуда турар сорулгаларын, оң адыр бүрүтүн хөдөөчелерин улаамыш-кынын, практиктик хемчеглерин совхоз ажылчынынын тодаргай болгаш билдиргип кылдыр тайм-ла-рылган шыдар болгай. Моон со-гарга Пленум материалдарын про-пагандалары калбартып болгаш та-нылдар талазы-биле, ону херек кырында боттук хемчегтер-биле бы-жылаарынын херээге үстүлзе күштерин болгаш бар аргалары ам-даагы эки түңнелерин бээр чугаажы.

С. ЧИГИНТИ.

